HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

יורדין לידי טומאה במחשבה. ב) מי שמשב עליו שזה יהא גמר מלאכתן כגון שעיבדו לדרגש או לדולבקי כיון שעיבדו מקבל טומאה ואלמלי עיבדו לרלועות וסנדלין אין מקבלים טומאה עד שיגמרו למלאכת הסנדלין: **ואין עוליס מטומאתן.** ממחשבת תורת קבלת טומאה אין עולין במחשבה כגון עיבדו לשלחן ולדרגש וחישב עליו לרלועות וסנדלין אין מחשבתו מבטלתן מתורת קבלת טומאה: **אלא בשינוי מעשה.** עד שיתן בו איזמל: (ג) **מעשה מבטל מידי מעשה.** אפילו עשה בו מעשה מוכיח מתחילה לשלחן כגון שקילפו שביבותיו ליפותו כיון שנתן איזמל בו לחתכו לסנדלין מבטל מעשה ראשון וכל שכן שמוציא מידי מחשבה שלא היה בה מעשה: **וכי תימא הני מילי.** דלא מבטלין בתרייתא לקמייתא בכלים דחשיבי ומשיגא עליו שם כלי במחשבה אינה נוחה להפקיע שמה: **שבשבס.** לקמיה מפרש מאי היא: **טהורות.** דגלי דעתיה דלא ניחא ליה בהו וטהרו מלקבל טומאה לידות האלה עוד ולא הבליה טומאה על האוכל עד שיגיע טומאה באוכל עצמו: **ור' יוסי מטמא.** טעמא מפרש לקמן: **בשלמא למאן דאמר.** האי בסבן היינו שהתיר אגדן של עומרין לשון מתבוססת בדמיך (יחזקאל טז) מתגוללת כלומר כיון שהתיר אגדן השבלין מתגוללין בגורן לפי שנותרין להתפזר. או לשון כנה דמתרגמינן ואת כנו וית בסיסיה (שמות ג) כלומר הכנו לדשן: **שפיר.** לא קשיא לך דאליביה מצית למימר דקיימי רבנן כוותיה כיון שהתיר אגדן דלא הוי אלא כמחשבה בעלמא דגלי דעתיה דלא ניחא ליה בידות שלהן שאין הידות ראויות לשבלין אלא כדי לאוגדן: **אלא למאן דאמר בסבן ממש.** שדשן לידות ברגלי בהמה או במקבת כמו בשמך נבוס קמינו (תהלים מד) בוסבו את חלקתי (ירמיה יב) והכא דאיכא מעשה רבה הוא דאמר דקא מטהרי רבנן אבל במחשבה לא אמר: **מאי איכא למימר.** אי בקולר לאליבא מוקמת לה להיא דלעיל מאי טעמא דרבנן: **הכא נמי.** פלוגתא דאמריס ורבנן בשבבסן ממש בשבמלך לסיכוך: **האי מאי.** בשלמא גבי פלוגתא דר' יוסי דקא מיירי בגורן איכא למימר טעמא דרבי יוסי דאע"ג דבבסן חזו למיהוי ידות וניחא ליה שיהו מחוברות באוכל כמו שהן. בוסבות מרליא"ה בלע"ז: **הואיל וראויות לבבך.** ראשי השבלים: **בעתר.** על ידי הידות. עתר פורק"א. ואלמלא הידות אין נוחין להפכן בה דממות שהם קלריס יולאין מבין ב' עוקליה של עתר ונשמטין ממנה והוא כשבבסן תחלתן לא לבטלן נתכוון אלא לרככן: **אלא הכא.** דבעי להו לסכך: **למאי חזו.** ידות אוכלים משבבסן ואינן אגודות בהן: **בגייליהו.** בקשין שלהם יאחזום וינטלו ראשי השבלים עמהם: **משום הכי מטמא רבי יוסי.** דקסבר מעשה זוטא לא בטלה תורת ידות מיניהו. שאלתי את מורי מגופה דמשנה דמייתי אגב גרדא בשמעתין מי שייך למיתני גופא כדגר' במימרות האמוראים ואמר לי רבי משום דהך משנה מן הטהרות שאין מהם שום גמרא בעולם ולא מפורשת כשאר המשניות לפיכך נוהג השי"ס לומר גופא כדי לפרש: **למה נמשלה לו.** אגב דאמר הואיל וראויות להפך בעתר נקט נמי הא מלתא למה נמשלה לו' דכתיב ויעתר ז) (אל ה') (בראשית כה) ויעתר לו (שם): **מתני' מסכיכין בנסרים.** בגמרא מפרש **נתן עליה נסר שהוא רחב ארבעה.** בגמרא מפרש מאן קתני לה: **ובלבד שלא יישן תחתיו.** דנסר רחב ד' סכך פסול הוא כדאמר בגמרא לרב אליבא דר' מאיר ולשמואל לדברי הכל וסוכה כשרה וכגון דיהביה אגב הדופן דסכך פסול איגו פוסל מן הצד אלא בד' אמות דאמרינן דופן עקומה: **גמ' מחלוקת בנסרים שיש בהן ארבעה.** שרוב תקרות הבית עשויות מהן: **ר' מאיר.** דפסיל אית ליה גזרת תקרה אי מכשרת בהו אתי למימר מה לי לסכך באלו מה לי לישב תחת קורות ביתי אף היא בנסרים מקורה והוהו ודאי פסול דסוכה אמר רחמנא ולא ביתו של כל ימות השנה: **אבל בנסרים שאין בהם ד'.** שאין רוב תקרות עשויות מהן: **דברי הכל כשרה.** דלא דמי לתקרה לגזור בהו: **בשאין בהן ד' מחלוקת.** בההוא מכשר ר' יהודה משום דאין רוב תקרות עשויות מהן לא גזרינן בהו ור' מאיר חייש למיעוט שיש מיעוט העושין תקרה מהן: **אין בהן ארבעה.** קפסיל ר' מאיר: **אפילו בפחותה משלש.** בתמיה: **הא קנים בעלמא ניגנו.** וא"כ במאי מכשר: **א"ר פפא הכי קאמר.** שמואל יש בהן ארבעה דברי הכל פסולה כו': **שיעור מקום.** דאין רשות בפחות מארבעה: **לא גזרינן.** משום תקרה דלא חשיבי לעשות תקרה מהן: **כיון דנפקי מסורת לבוד.** שאם היה חויר במקום אחד מהם לא מצי למימר לבוד חשיבי להיות דומות לתקרה וגזרי': **תנן נתן עליה נסר כו'.** קא סלקא דעתיה דברי הכל היא וכשרה וכגון שנתנו מן הצד דאמרינן דופן עקומה ולא חשיב סכך למיפסלה: **שני סדינין מצטרפין.** לארבעה טפחים לפסול בסוכה משום סכך פסול שסיכך בדבר המקבל טומאה וסכך פסול באמצע פוסל בארבעה: שני

כל ידות האוכלין שבבסן בגורן טהורות. משנה היא פ"ק דעוקצין (מ"ה): **בעתר.** בפרק הבא על יבמתו (יבמות דף סד.) פי' בקונטרס עתר פל"א בלע"ז ולא יתכן דבלא ידות נמי יכול להפך בה את התבואה והיא נקראת רחת שמטהרין בה את התבואה מן המוץ שלה כדכתיב (ישעיה ל) אשר זרה ברחת ובמזרה וכאן פירש פורק"א וכן עיקרא: אי

עין משפט נר מצוה

צב א מיי' פ"ה מהל' טומאת אוכלין הלכה ח:

צג ב ג מיי' פ"ה מהל' סוכה הלכה ז סמג עשין פח טוש"ע א"ח סימן תרכט סעיף יח:

לעזי רש"י

מרציא"ה (מציידי"ש). מובס, מוכה. פורק"א. קלשון.

רבינו חננאל

יורדין לידי טומאתן במחשבה ואין עולין מידי טומאתן אלא בשינוי מעשה, מעשה מבטל מיד מעשה ומיד מחשבה, מחשבה אינה מבטלת לא מיד מעשה ולא מיד מחשבה. פי' עור היה, חישב עליו להיות קטבליא, במחשבתו נעשה כלי ואם נגעה בו טומאה נטמא, אבל אם היתה קטבליא וחישב לעשות עור, אינה יוצאה מתורת כלי במחשבה עד שיעשה בה מעשה. בדתנן שלחן שנטלה אחת מרגליו לתורה כו'. ג) זהו פירושו כל היורדין לידי טומאה במחשבה, אין עולין מידי טומאה אלא בשינוי מעשה. וכי תימא ידות האוכלין במחשבה סגיא להו, והתנן בפרק ראשון בעוקצין כל ידות האוכלין שבבסן בגורן טהורין, כלומר הכניסן לאוכלין ונמלך עליהן בגורן טהורין, ור' יוסי מטמא. פסיגא של אשכול שריקנה טהורה, שייר בה גריגיר אחד טמאה. פי' בסבן פסבן, כדגרסי' בע"ז כיצד מבטלה, קטע ראש אזנה, פסה, והוא כמו חתכה. ואמרינן בשלמא לר' אלעזר דאמר להתיר איגודן, הנה במחשבה נתנן טהורות אליבא דרבנן, שפיר, אלא לר' יוחנן דאמר בבסן ממש, כלומר אין מסתלקת תורת טומאה מהן אלא בשינוי מעשה, מאי טעמיהו דרבנן דמטהרי הכא במחשבה בלבד. ושנינן הכא נמי רבנן דאמרי' אם פסולת מרובה על האוכלין טהורה, שפבסן ממש דהוא מעשה. ואקשינן אי הכי מאי טעמייהו דרבנן, שפיר, אלא לר' יוחנן דאמר בבסן ממש, אחרים דפסלי, הא עבד בהו מעשה ובטלינהו. ושנינן אחרים כר' יוסי סבירא להו, דאף על גב דעבד בהו מעשה סבר הואיל וראוי להפכן בעתר, לא בטלה [תורת] ידות מיניהו, אחרים נמי סברי כיון דלכי סתר לה לסכך חזו למנקט להו מגיליהו, לא בטלי. **תרגום** לקושש קש לגבבא גילי. למה נמשלה תפלת צדיקים כעתר, שנאמר ויעתר יצחק לה' [וגו']. **מתני' מסכיכין בנסרים דברי ר' יהודה ר' מאיר אוסר.** אמר רב בנסרין שיש בהן ד' טפחים יורדין לידי טומאתן במחשבה ואין עולין מידי טומאתן אלא בשינוי מעשה, מעשה מבטל מיד מעשה ומיד מחשבה, מחשבה אינה מבטלת לא מיד מעשה ולא מיד מחשבה. פי' עור היה, חישב עליו להיות קטבליא, במחשבתו נעשה כלי ואם נגעה בו טומאה נטמא, אבל אם היתה קטבליא וחישב לעשות עור, אינה יוצאה מתורת כלי במחשבה עד שיעשה בה מעשה. בדתנן שלחן שנטלה אחת מרגליו לתורה כו'. ג) זהו פירושו כל היורדין לידי טומאה במחשבה, אין עולין מידי טומאה אלא בשינוי מעשה. וכי תימא ידות האוכלין במחשבה סגיא להו, והתנן בפרק ראשון בעוקצין כל ידות האוכלין שבבסן בגורן טהורין, כלומר הכניסן לאוכלין ונמלך עליהן בגורן טהורין, ור' יוסי מטמא. פסיגא של אשכול שריקנה טהורה, שייר בה גריגיר אחד טמאה. פי' בסבן פסבן, כדגרסי' בע"ז כיצד מבטלה, קטע ראש אזנה, פסה, והוא כמו חתכה. ואמרינן בשלמא לר' אלעזר דאמר להתיר איגודן, הנה במחשבה נתנן טהורות אליבא דרבנן, שפיר, אלא לר' יוחנן דאמר בבסן ממש, כלומר אין מסתלקת תורת טומאה מהן אלא בשינוי מעשה, מאי טעמיהו דרבנן דמטהרי הכא במחשבה בלבד. ושנינן הכא נמי רבנן דאמרי' אם פסולת מרובה על האוכלין טהורה, שפבסן ממש דהוא מעשה. ואקשינן אי הכי מאי טעמייהו דרבנן, שפיר, אלא לר' יוחנן דאמר בבסן ממש, אחרים דפסלי, הא עבד בהו מעשה ובטלינהו. ושנינן אחרים כר' יוסי סבירא להו, דאף על גב דעבד בהו מעשה סבר הואיל וראוי להפכן בעתר, לא בטלה [תורת] ידות מיניהו, אחרים נמי סברי כיון דלכי סתר לה לסכך חזו למנקט להו מגיליהו, לא בטלי. **תרגום** לקושש קש לגבבא גילי. למה נמשלה תפלת צדיקים כעתר, שנאמר ויעתר יצחק לה' [וגו']. **מתני' מסכיכין בנסרים דברי ר' יהודה ר' מאיר אוסר.** אמר רב בנסרין שיש בהן ד' טפחים

מסורת הש"ס

ז) עוקצין פ"ל מ"ה, ב) ס"ל ל"ג, ג) [סס], ד) [ל"ל אלעזר], ה) [ל"ל אלעזר], ו) יבמות סד. [וסס ר' אמר ר' יצחק], ז) [ל"ל אלעזר], ח) [לקמן טו. לז.], ט) [לקמן יז:], י) לקמן יז:, כ) [ל"ל משמשב], ל) [ל"ל יצחק לה'], מ) [עי' רש"י תענית כה. ד"ה מסלא],

הגהות הב"ח

(א) גמרא בשינוי מעשה שהמעשה מבטל מיד מעשה ומיד מחשבה ומחשבה אינה מבטלת לא מיד מעשה: (ב) רש"י ד"ה שהמעשה מבטל:

מוסף רש"י

יורדין לידי טומאתן. לידי תורת טומאה (שבת נח:). **במחשבה.** מאמר שחישב עליו שיעשהו כמות שהוא עכשיו ולא יוסיף תיקון אחר, הוא גמר מלאכתן ומקבל טומאה (שם נב:) כגון עור מתוקן שתמנו למנעלים עומד ואינו מקבל טומאה עד שיעשו המנעלים, חישב עליו לעשותו שלחן, דאינו חסר שום מלאכה, הרשתא מיד ראוי לשלחן, מקבל טומאה מיד (מנחות סט.) וכגון גומני כלים, דאמר בהכל שותפין (חולין כה.) כל שעתיד לשוף לשבך ולגרר, ואמר הרס דאמרי חסרון מלאכה הוא וטהורים, ואם חישב עליהם שלא לשוף ושלא לשבך, הביאתו מחשבה זו לידי גמר מלאכה מכאן ולהבא (קדושין נט.). ואין עולין מטומאתן. ממות טומאה שירדה להן ואע"פ שעליין לא נטמאו, משמלך עליהן אין עולין מלקבל טומאה (שבת נח:). **אלא בשינוי מעשה.** שיעשה בה מעשה לקלקלם, שיכרכם או יקרעם, וכן עד שלא קבלו טומאה אין עולין ממות קבלת טומאה שירדה במחשבה זו אלא בשינוי מעשה, עד שיתחיל לשוף לשבך ולגרר (קדושין נט.). מאמר שחישב על העור לעשות שטיח, ירד לידי טומאה, ואם חזר וחישב עליו לרלועות וסנדלים לא בטל ממות כלי ולא טהר בכך עד שיתן בו איזמל, דהוי שינוי מעשה (שבת נב:). **מעשה מוציא מיד מעשה ומיד מחשבה.** התחיל לשוף ביטל מהם תורת גמר מלאכה לשם כלי בין שירד להו ע"י מעשה שהתליקן וגילה דעתו שאין מתוקנין עוד תיקון בין שירד להו ע"י מחשבה (קדושין נט:). **מחשבה אינה מוציאה.** חישב עליהן לשוף לשבך אחר שחישב עליהן אלא לשוף אלא לשבך אין יוצאין מידי מחשבתן הראשונה (שם). **כעתר.** פל"א בלע"ז (יבמות סד. ועי"ש בהגהות הב"ח).

מחלוקת, ר' מאיר גזר הני משום תקרה, סבר מאן דחזי דמכשרינן בנסרים שיש בהן ד' טפחים אתי לאכשורי תקרה, ור' יהודה לא גזר. ושמואל אמר בשיש בהן ג' טפחים מחלוקת, ר' יהודה סבר כיון דלית בהו ד' טפחים דאינון מקום לא גזרינן, ור' מאיר סבר כיון דנפקי משלשה דהוא לבוד גזרינן. ואקשינן עליה דרב ממתני', דתנן נתן עליה נסר שרחב ד' טפחים כשרה ובלבד שלא יישן תחתיו. קש"ד מתני' דברי הכל היא, קשיא לרב דאמר בשיש בהן ד' טפחים ר' יהודה מכשיר אי הכי לר' יהודה אמאי לא יישן תחתיו, לאו מכלל דסבר ר' יהודה דנסר פסול הוא. ומשני רב, הא מתני' לאו דברי ר' יהודה היא אלא ר' מאיר היא דאית ליה גזרת תקרה, ורבי יהודה פליג ואמר כשרה ויישן תחתיו. **תא שמע שני סדינין מצטרפין**

ז) נראה דזהו כתב לפירוש על סיפא דמתני' דמסכיכין אינה מוציאה אפילו מידי מחשבה דהיינו כל היורדין וכו'.